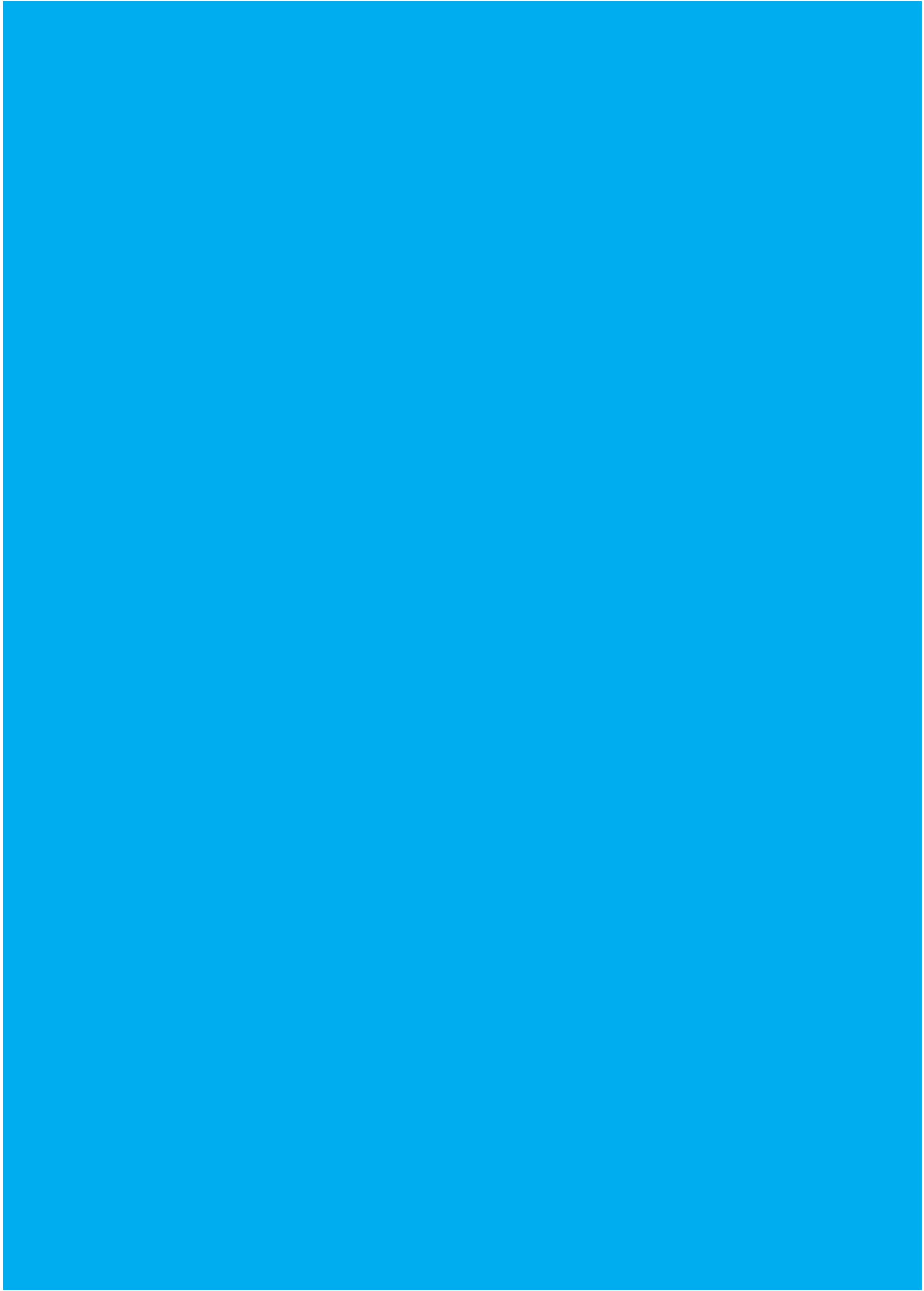

Liite 34

Kolarin–Pajalan hankealueiden pöllöselvitys 2011

NORTHLAND MINES OY

KOLARIN-PAJALAN HANKEALUEIDEN PÖLLÖSELVITYS
2011

NORTHLAND MINES OY**KOLARIN-PAJALAN HANKEALUEIDEN PÖLLÖSELVITYS 2011**

20288

21.11.2011

Tuomas Väyrynen, luontokartoittaja (EAT)

Heikki Tuohimaa, linnustoasiantuntija fil. yo

Lapin Vesitutkimus Oy

SISÄLLYS**SIVU**

1	JOHDANTO.....	1
2	YLEISTÄ PÖLLÖISTÄ.....	2
2.1	PÖLLÖJEN ESIINTYMINEN SUOMESSA JA RUOTSISSA	2
2.2	LAJIEN YLEISESIINTYMINEN KOLARIN – PAJALAN SEUDULLA	3
2.3	LAJIEN SUOJELUARVOT.....	3
2.4	PÖLLÖJEN EKOLOGIAA	4
3	VUODEN 2011 PÖLLÖSELVITYS	4
3.1	MENETELMÄT.....	4
3.2	VUODEN 2011 MYRÄTILANNE JA PÖLLÖJEN ESIINTYMINEN MUUALLA LAPISSA.....	5
4	TULOKSET 2011.....	5
4.1	KOLARI	5
4.2	PAJALA.....	6
5	VUOSIEN 2007-2008 PÖLLÖHAVAINNOT.....	7
6	SUOJELUARVOT	7
6.1	SUOJELULLISESTI ARVOKKAAT LAJIT SUOMESSA	7
6.1.1	<i>Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit</i>	<i>7</i>
6.1.2	<i>Alueellisesti uhanalaiset lajit.....</i>	<i>7</i>
6.1.3	<i>EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit.....</i>	<i>7</i>
6.1.4	<i>Kansainvälisen suojelun Suomen vastuulajit, linnut.....</i>	<i>7</i>
6.2	SUOJELULLISESTI ARVOKKAAT LAJIT RUOTSISSA	8
6.2.1	<i>Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit</i>	<i>8</i>
6.2.2	<i>EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit.....</i>	<i>8</i>
7	YHTEENVETO	9
8	LÄHTEET.....	10

LIITELUETTELO

Liite 1. Hannukaisen alueen selvitysalueen rajausta ja havaitut pölyreviirit

Liite 2. Sahavaara-Kaunisvaara-Tapuli selvitysalueen rajausta ja havaitut pölyreviirit

Kansikuva: yömaisemaa selvitysalueelta (kuva Tuomas Väyrynen).

Pohjakartta © Maanmittauslaitos lupa nro 16/MML/11

LAPIN VESITUTKIMUS OYKairatie 56
96101 ROVANIEMI
tel +358 (0)40 1333 800
fax +358 (0)16 3310 888
www.lvt.fiSammonkatu 8
90570 OULU
tel 044-700 8500Valtakatu 26
94100 KEMI
tel 040-5870 088Kaupintie 5
00440 HELSINKI
tel 044-7008 505Y-tunnus/Business ID:
0227583-3
Kotipaikka: Rovaniemi

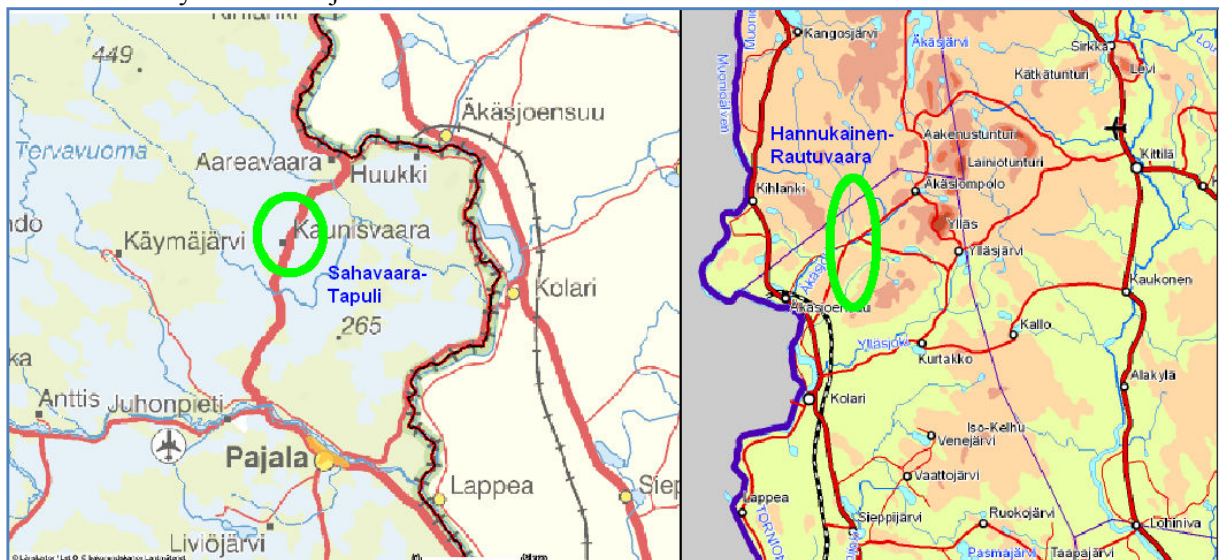
1 JOHDANTO

Northland Resources SA. valmistelee rautamalmikaivosten avaamista Sahavaarassa ja Tapulissa Ruotsin Pajalassa sekä Kolarin Hannukaisessa Suomen puolella. Kaivosten lisäksi suunnitteilla ovat rikastamot Sahavaaraan ja Hannukaiseen. Kaivostoimintaa varten tarvitaan alueet infrastruktuurille sekä rikastushiekan ja sivukivien sijoittamiseen.

Lapin Vesitutkimus Oy toteutti suunnitelluille kaivostoimintaan liittyville alueille luontoarvojen perustilaselvitykset vuosien 2007 ja 2008 aikana. Näitä selvityksiä täydennettiin kevään 2011 aikana alueella esiintyvien pölylajien reviirien kartoituksella. Tässä raportissa esitetään vuoden 2011 kartoituksen tulokset ja tarkastellaan pölyjen esiintymistä alueella laajemminkin.

Pölyselvityksen alueena Suomen puolella olivat Hannukaisen ja Rautuvaaran kaivostoimintojen suunnittelualueet. Ruotsissa vastaavasti selvitysalue oli Kaunisvaarassa sijaitseva Sahavaaran-Tapulil suunnittelualue. Vuoden 2011 selvitysalueiden sijainnit on esitetty kuvassa 1 ja tarkemmat rajaukset löytyvät liitteistä 1 j 2.

Kuva 1. Selvitysalueiden sijainnit.

2 YLEISTÄ PÖLLÖISTÄ

2.1 Pöllöjen esiintyminen Suomessa ja Ruotsissa

Suomessa on tavattu yhteensä 13 pöllölajia (**taulukko 1.**). Näistä yhdeksän lajia pesii Suomessa vuosittain ja lajit ovat melko laajalla levinneitä. Satunnainen pesimälaji on tunturipöllö, joka pesii vain erityisen runsaina myyrä-/tunturisopulivuosina Ylä-Lapin tuntureilla, mutta tavataan muutoin Suomessa vuosittain. Muut lajit ovat satunnaisvieraita: tornipöllö (7 havaintoa), minervanpöllö (2 havaintoa) ja kyläpöllönen (1 havainto) (Birdlife Suomi ry 2011).

Myös Ruotsissa on tavattu samat 13 pöllölajia kuin Suomessa (**taulukko 1.**). Pesiviä lajeja on yksi enemmän kuin Suomessa. Tornipöllö pesii hyvin harvinaisena Gotlannissa ja mahdollisesti myös Skånessa (Sveriges lantbruksuniversitet, Artdatabanken 2011). Harvinaisuuksista maassa on tavattu minervanpöllö 8 kertaa ja kyläpöllönen 10 kertaa (Corell 2011). Tunturipöllö on maassa yhtä harvinainen pesijä kuin Suomessakin. Muut lajit ovat melko laajalle levinneitä. (**taulukko 2.**).

Taulukko 1. Pöllölajien esiintyminen Suomessa, Ruotsissa ja Kolarin-Pajalan alueella (p = tavanomainen pesimälaji, sp = satunnainen pesimälaji, s = satunnaislaji, h = harvinaisuus).

Laji			Suomi	Ruotsi	K-P -alue
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	Berguv	p	p	sp
Tunturipöllö	<i>Bubo scandiacus</i>	Fjälluggla	sp	sp	s
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	Hökuggla	p	p	p
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	Sparvuggla	p	p	p
Minervanpöllö	<i>Athene noctua</i>	Minervuggla	h	h	
Kyläpöllönen	<i>Otus scops</i>	Dvärguv	h	h	
Lehtopöllö	<i>Strix aluco</i>	Kattuggla	p	p	
Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>	Slaguggla	p	p	s
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	Lappuggla	p	p	p
Tornipöllö	<i>Tyto alba</i>	Tornuggla	h	sp	
Sarvipöllö	<i>Asio otus</i>	Hornuggla	p	p	sp
Suopöllö	<i>Asio flammea</i>	Jorduggla	p	p	p
Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	p	p	p

Taulukko 2. Pöllölajien pesimäkannat (lähde: Valkama ym. 2011 ja Väisänen ym. 1998).

Laji		Suomi	Ruotsi
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	1200	350
Tunturipöllö	<i>Bubo scandiacus</i>	0–100	0–50
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	1000–6000	500–5000
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	5800	10000–20000
Lehtopöllö	<i>Strix aluco</i>	1300	10000–20000
Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>	3000	2000–4000
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	600–1500	200–700
Tornipöllö	<i>Tyto alba</i>		1–8
Sarvipöllö	<i>Asio otus</i>	2000–10000	5000–10000
Suopöllö	<i>Asio flammea</i>	3000–10000	2000–7000
Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	3000–8000	10000–40000

2.2 Lajien yleisesiintyminen Kolarin – Pajalan seudulla

Kolarin-Pajalan alueella pölylajien esiintyminen on pohjoisesta sijainnista johtuen vähäisempää. Säännölliseen ja yleiseen pesimälajistoon kuuluvat useimpina vuosina hiiripöllö, helmipöllö ja suopöllö. Hyvinä myyrävuosina ne ovat aina seudun runsaslukuisimmat pölylajit, mutta toisaalta myyräkatovuosina muiden pölylajien tapaan voivat puuttua kokonaan.

Muiden kuin edellä mainittujen pölylajien levinneisyyden painopiste Suomessa on selvästi seutua eteläisempi. Poikkeuksena on tunturipöllö, joka taas voi pesiä vain aivan pohjoisimmassa Suomessa. Tuoreen vuosina 2006 - 2010 Suomessa suoritettujen lintuatlaksen mukaan (Valkama ym. 2011) seudulla näyttäisi esiintyvän ainakin ajoittain lapinpöllö ja sarvipöllö. Niitä huomattavasti harvinaisempia, mutta mahdollisia lajeja voisivat olla huuhkaja ja viirupöllö. Sen sijaan varpuspöllö on todennäköisesti säännöllinen, joskin sekin selvästi harvalukuisempi etelämpänä Suomessa. Lajia tavataan selvitysalueen läheisyydessä mm. Ylläksen alueen kuusikoissa (kirjoittajien omat havainnot). Kaikkien pölylajien pesintä alueella on todennäköisintä runsaan myyräkannan aikaan. Kokonaisuutena seudulla esiintyvä pölylajisto on yksipuolisempi kuin pääosassa Suomea.

2.3 Lajien suojeluarvot

Taulukossa 3 on tarkasteltu Suomessa ja Ruotsissa pesivien pölylajien suojelullista asemaa. Monet pölylajit ovat pohjoisen taigametsävyöhykkeen alkuperäislajeja, jotka puuttuvat tai ovat selvästi harvalukuisempia valtaosassa Eurooppaa. Niiden suojelu on EU:n mittakaavassa tarkasteluna erityisesti Suomen ja Ruotsin vastuulla. EU:n lintudirektiivin liitteessä 1 on mainittu peräti kahdeksan täällä esiintyvää pölylajia, jotka ovat juuri eurooppalaisittain tarkasteltuna pohjoisia ja itäisiä lajeja.

Näiden taigametsän pölylajien kannat ovat kuitenkin Suomessa ja Ruotsissa sinänsä melko vahvoja eikä niiden ole havaittu merkittävästi vähentyneen. Uhanalaisimmat pölylajit pesivätkin muissa ympäristöissä. Tunturipöllö on vähälukuisuutensa vuoksi luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) molemmissa maissa, samoin tornipöllö Ruotsissa (**taulukko 3**). Silmälläpidettäviksi (NT) lajeiksi on Suomessa luokiteltu kaksi pölylajia (huuhkaja ja helmipöllö) ja Ruotsissa kolme (huuhkaja, lapinpöllö ja helmipöllö).

Taulukko 3. Pesivien lajien suojeluarvot (UHEX = kansallinen uhanalaisuusluokitus, D = EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit, EVA = kansainvälinen erityisvastuulaji)

Laji		UHEX, Suomi	UHEX, Ruotsi	D	EVA, Suomi
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	NT	NT	X	X
Tunturipöllö	<i>Bubo scandiacus</i>	CR	CR	X	
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>			X	
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>			X	X
Lehtopöllö	<i>Strix aluco</i>				
Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>			X	
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>		NT	X	
Tornipöllö	<i>Tyto alba</i>		CR		
Sarvipöllö	<i>Asio otus</i>				
Suopöllö	<i>Asio flammea</i>			X	
Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	NT	NT	X	X

2.4 Pölyjen ekologiaa

Pölyjen esiintymisen runsaus seuraa voimakkaasti myyräkantojen vaihtelua, sillä useimmat pölylajit käyttävät ravintonaan lähes yksinomaan myyriä ja muita pikkunisäkkäitä (Sauola ym. 1995). Fennoskandian pohjoisosissa myyräkannat vaihtelevat usein syklissä, jossa heikkoa vuotta seuraa kaksi – neljä kannan kasvun vuotta kunnes myyrien tiheys saavuttaa huippupisteensä ja romahtaa sen jälkeen nopeasti. Saaliseläinten kantojen ollessa alhaisia pölyjä ei juuri esiinny ja pääsääntöisesti ne vähätkin jättävät silloin pesimättä. Vastaavasti myyriä ollessa paljon, pölyt esiintyvät runsaslukuisina ja tuottavat suuria pesyeitä. Tiukimmin myyräkantojen mukaan esiintyvät pölyt ovat lapinpöly, hiiripöly, helmipöly sekä sarvi- ja suopöly. Tunturipölylle ratkaisevaa on tunturisopulien esiintyminen.

Osa pölylajeista vaelttaa vaihtaen pesimäpaikkaa kulloistenkin myyräesiintymien perässä. Vaeltavia pölyjä ovat tunturi-, lapin-, helmi-, hiiri-, suo- ja sarvipöly. Sen sijaan huuhkaja, lehto-, viiru- ja varpuspöly sekä helmipölyistä vanhat koirat pysyttelevät useimmiten valtaamallaan reviireillä vuodesta toiseen, mutta jättävät heikomman ravintotilanteen vallitessa yleensä pesimättä. Vaelluspölyjenkin on havaittu usein palaavan samoille paikoille uudestaan välivuosien jälkeen (Sauola ym. 1995). Suo- ja sarvipöly ovat lisäksi muuttolintuja, jotka muuttavat talveksi pois Suomesta.

Pölyjen pesimäpaikkavaatimukset vaihtelevat sekä pesäpaikan että elinympäristön suhteen. Yhteistä lajeille kuitenkin on, että ne eivät itse rakenna pesää. Lajeista huuhkaja, tunturipöly ja suopöly pesivät lähes aina maassa. Muut lajit pesivät lähinnä puissa. Luonnostaan niille tyypillisiä pesimäpaikkoja ovat haukkojen ja varislintujen rakentamat risupesät ja tikkojen kolot sekä kookkaat puolittainen lahonneet ja katkenneet ”savupiippumaiset” pötkelöt. Nykyään suuri osa pölyistä pesii ihmisen rakentamissa pöntöissä ja tekopesissä ja rakennuksissa. Elinympäristövaatimuksiltaan yleisimmistä lajeista suopöly on erilaisten avomaiden laji. Lapissa suot, hakkuut, tunturiylängöt ja niittyalueet ovat sen suosimia. Hiiripöly suosii myös avoimia maastoja, mutta viihtyy paremmin hakkuuaukoilla ja soiden reunamilla. Muut pölyt ovat enimmäkseen metsien lajeja, mutta usein nekin saalistelelevat myös avoimessa maastossa. Tiukimmin vanhoja metsiä suosivat helmipöly, varpuspöly, viirupöly ja lapinpöly. Huuhkaja pesii yleensä louhikkaisilla mäenrinteillä ja sarvipöly viljelysmaiden reunamilla. Sopivan rikkonaisuudessa, vanhojen metsien, peltoaukeiden ja soiden kirjossa ympäristössä pölytiheydet ovat yleensä suurimmillaan.

3 VUODEN 2011 PÖLYSELVITYS

3.1 Menetelmät

Erilaisista linnustonlaskentamenetelmistä pölyjen kartoittamiseen soveltuva menetelmä on ns. kartoituslaskenta, jossa yöaikaan tapahtuvalla soidinäänien kuuntelulla pyritään havaitsemaan kaikki selvitetävällä alueella sijaitsevat reviirit. Menetelmä on työläs, mutta hyvin tehtynä luotettava.

Kevään 2011 kartoituksissa kuuntelemaan pysähdyttiin noin kilometrin välein. Yksi kuuntelu kesti noin 3-10 minuuttia. Kartoitukset pyrittiin suorittamaan siten, että mikään kohta selvitysalueesta ei jäisi kilometriä kauemmas kuuntelijasta. Maastotöissä liikuttiin sekä autolla, jalkaisin, suksilla että polkupyörällä.

Toteutetut kaksi kartoituskertaa ajoittuivat 4.–5.4. ja 26.–28.4. Molemmilla kerroilla alueet kartoitettiin kattavasti läpi. Ensimmäisellä käyntikerralla sää oli sumuinen ja lämmin. Lämmöstä johtuen keliolosuhteet olivat vaikeita ja liikkuminen alueilla oli hankalaa. Myös pölyjen soidinaktiivisuus oli yllättävän vähäistä. Toisella laskentakerralla vallitsi aurinkoiset päivät ja tähtikirkkaat pakkasyöt. Tällä kertaa liikkuminen oli vaivatonta. Ilmeisesti lumien sulaminen maastosta sai myös pölyjen soidinaktiivisuuden nousemaan huippuunsa juuri noihin aikoihin.

Eri pölylajien soidinääntelyn kuuluvuusmatkat vaihtelevat hyvinkin paljon. Äänen kantavuuteen vaikuttavat lajin lisäksi sääolosuhteet ja kuuntelijan ja pölyn välisen maaston peitteisyys. Kantavin ääni on huuhkajalla, jonka soidinhuudon voi kuulla ihanteellisissa olosuhteissa jopa 10 kilometrin päähän. Hyvissä olosuhteissa helmipölyn soidinään kuuluvuus on yleensä noin 3 kilometriä. Pölyistä heikoimmin kantanevat varpuspölyn ja lapinpölyn soidinäänet. Kirjallisuudessa on esitetty lapinpölyn soidinhuutelun kuuluvan vain satoja metrejä (Saurola ym. 1995). Toisaalta kirjoittajat ovat omakohtaisesti varmistaneet myös lapinpölyn soidinään kantaneen yli kahden kilometrin etäisyydelle. Kuuluvuusmatkojen perusteella suurin osa selvitysalueesta saatiin kartoitettua kattavasti.

3.2 Vuoden 2011 myyrätilanne ja pölyjen esiintyminen muualla Lapissa

Muutamana selvitystä edeltävänä vuotena pohjoisen myyrätilanne oli erittäin heikko. Keväällä 2009 Suomen Lapin myyräkanta oli laajalla alueella erittäin heikko. Jo vuonna 2008 myyräkannat olivat varsin heikkoja ja pölykannat olivatkin pienentyneet. Vuosi 2009 oli lähes täydellinen nollavuosi pölyjen esiintymisen suhteen, huonon ravintotilanteen jatkuessa jo toista vuotta. Tullessa keväälle 2010 oli myyrien esiintymisessä Lapin alueella tapahtunut selvä muutos. Tämä paransi selvästi myös pölyjen esiintymistä alueella. Syksyllä 2010 myyräkannat olivat edelleen kasvussa jo lähes ennätysellisiin runsauksiin. (kts. **Metlan tiedotteet**).

Keväällä 2011 myyrien esiintyminen jatkui suosiollisen talven jälkeen voimakkaana (kts. **Metlan tiedotteet**). Metsäntutkimuslaitoksen mukaan vastaava huippu on Pohjois-Suomessa viimeksi ollut vuonna 1978. Merkittävää oli myös se, että Tunturi-Lapin alueella tunturisopulien esiintyminen oli myös vahvempaa kuin vuosikymmeniin. Merkittävää oli myös se, että petolintujen kannalta tärkeiden myyrälajien, peltomyyrän (*Microtus agrestis*) ja lapinmyyrän (*Microtus oeconomus*), esiintymishuiput ajoittuivat samaan aikaan. Juuri *Microtus*-suvun myyrät ovat petolinnuille erityisen haluttua saalista ja näiden myyrien tiheys voi nousta erittäin suureksi (Saurola ym. 1995) ja vaikuttaa siten suuresti petolintujen esiintymiseen. Viimeksi vastaava tilanne on ollut vuonna 1978. Erittäin runsas myyräkanta kattoi myös selvitysalueet. Tämän saattoi helposti todeta maastossa liikkuaan, sillä myyriä näkyi ja kuului kaikkialla ja päivän aikana saattoi havaita kymmeniä myyriä.

Pölyjen esiintyminen Lapissa oli koko kevään ja kesän ajan hyvin vahvaa. Pölyjä tavattiin soidinaikana runsaasti eri puolilla Lappia (mm. tekijöiden omat havainnot, Birdlife Suomi ry 2011). Pesinnät myös onnistuivat erittäin hyvin. Tuottoisan pesimävuoden jäljiltä pölyjen syysesiintyminen oli myös runsasta.

4 TULOKSET 2011

4.1 Kolari

Kolarin alueen kartoituksissa löydettiin vuonna 2011 yhteensä 17 pölyreviiriä selvitysalueelta tai sen tuntumasta (**taulukko 4. ja liite 1.**). Näistä 15 oli helmipölyreviirejä ja 2 suopölyreviirejä. Reviiritiheyttä voi pitää korkeana.

Helmipölyjen esiintyminen oli painottunut lähinnä Äkäsjoen ja Valkeajoen varsille. Tämä johtuu todennäköisesti sopivien pesäpaikkojen, lähinnä pönttöjen, sijainnista. Suopölyt löytyivät odotetuilta paikoilta soiden laitamilta. Suopölyn osalta on mahdollista, että kartoitusten jälkeen kevään edetessä alueelle saapui vielä lisää yksilöitä pesimään. Kuitenkaan uusia reviireitä muiden alueelle tehtyjen luontokartoitusten yhteydessä ei todettu ja suopöly on reviirillään näkyvä lintu.

Taulukko 4. Löydetty pölyreviirit Korin selvitysalueella vuonna 2011 (rev.nro = liitekartan reviirinumero).

laji	paikka	pvm.	rev.nro
helmipöly	Äkäsjoki/Kuervaara	4.4.	1
helmipöly	Rautuvaara, allas	4.4.	2
helmipöly	Pökkyläjänkkä	26.–28.4.	3
helmipöly	Kirkkopahta	26.–28.4.	4
helmipöly	Kirkkopahta, etelä	26.–28.4.	5
helmipöly	Lamunmaa	26.–28.4.	6
helmipöly	Hirvasjänkkä	26.–28.4.	7
helmipöly	Heikinlaki	26.–28.4.	8
helmipöly	Valkeajoki	26.–28.4.	9
helmipöly	Kuervaara	26.–28.4.	10
helmipöly	Pikku Sarvilaki	26.–28.4.	11
helmipöly	Rautukuru	26.–28.4.	12
helmipöly	Oravijänkkä	26.–28.4.	13
helmipöly	Sotkavuoma, pohjoinen	26.–28.4.	14
helmipöly	Niesajoki	26.–28.4.	15
suopöly	Kirkkopahdanjänkkä	26.–28.4.	1
suopöly	Rautuvaara, allas	26.–28.4.	2

4.2 Pajala

Sahavaaran-Tapulín selvitysalueelta tai sen tuntumasta löydettiin yhteensä 8 pölyreviiriä vuonna 2011 (**taulukko 5.**). Niistä seitsemän oli helmipölyn ja yksi hiiripölyn. Reviirien tiheys on samaa luokkaa kuin Kolarin selvitysalueella. Lisäksi avosualueen osuus on suuri, mikä rajoittaa ainakin helmipölyjen esiintymistä. On myös mahdollista, että Tapulin alueen kaivoksen rakennustöiden häiriövaikutus on voinut vaikuttaa lajien esiintymiseen selvitysvuonna aivan työmaan läheisyydessä Ruuttijärven ja Möylikön alueilla.

Helmipölyjen esiintyminen ei jakautunut tasaisesti alueelle. Selvin keskittymä oli Sahavaaran kylällä, missä tavattiin samanaikaisesti vähintään kolme laulavaa koirasta. Hiiripölyä tavattiin Vähäjärven luoteispuoleisella rämealueella.

Taulukko 5. Löydetty pölyreviirit Pajalan selvitysalueella vuonna 2011.

laji	hav.	paikka	pvm.	rev.nro
helmipöly	1Ä	Kokkovaara	5.4.	1
helmipöly	1Ä	Kielisenkangas	27.4.	2
helmipöly	1Ä	Tapulivuoma	27.4.	3
helmipöly	1Ä	Kaunisvaara	27.4.	4
helmipöly	1Ä	Sahavaara NE	27.4.	5
helmipöly	1Ä	Sahavaara	27.4.	6
helmipöly	1Ä	Sahavaara NW	27.4.	7
hiiripöly	1Ä	Vähjäjärvi NE	27.4.	1

5 VUOSIEN 2007-2008 PÖLLÖHAVAINNOT

Kaunisvaaran Sahavaaran-Tapulil alueella suoritettiin pölykuunteluja kevättalvella 2008 muutamina öinä (**taulukko 6.**). Kuuntelujen tuloksena alueella tai sen tuntumassa kuultiin yhteensä 5 soivaa helmipölyä eri puolilla aluetta. Muita pölyjä ei havaittu. Kesäaikaissa muissa lintulaskennoissa todettiin kuitenkin ainakin hiiri- ja suopölyn esiintyvän alueella.

Rautuvaaran alueella tehdyissä pölykuunteluissa kuultiin yhteensä 5 helmipölyä ja yksi hiiripöly. Sotkavuoman alue tuntui olevan hiiripölyn vuosittaisesta säännöllisestä esiintymisaluetta. Hannukaisen alueella tehdyssä pölykartoituksessa havaittiin muutamia soivia yksilöitä. Helmipölyjä alueella soi yhteensä kolme yksilöä ja hiiripölyjä havaittiin kaksi soivaa yksilöä. Lisäksi päivääikaan havaittiin yksi hiiripöly jo aiemmin löydettyllä reviirillä.

Taulukko 6. Vuosina 2007-2008 kohdealueilta löytyneet pölyreviirit.

Laji		Hannukainen- Rautuvaara	Sahavaara- Tapuli
Hiiripöly	<i>Surnia ulula</i>	3	1
Suopöly	<i>Asio flammea</i>		1
Helmipöly	<i>Aegolius funereus</i>	8	5

6 SUOJELUARVOT

6.1 Suojelullisesti arvokkaat lajit Suomessa

6.1.1 Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Silmälläpidettävien luokkaan kuuluvia lajeja selvitysalueelta löydettiin yksi:

helmipöly

6.1.2 Alueellisesti uhanalaiset lajit

Selvitysalueella ei havaittu alueellisesti uhanalaisia lajeja

6.1.3 EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit

EU:n lintudirektiivissä liitteessä I on lueteltu ne lajit, jotka ovat yhteisön alueella erityisen suojelun kohteena. Näitä lajeja alueella havaittiin kolme kappaletta (**liite 1**):

hiiripöly

suopöly

helmipöly

6.1.4 Kansainvälisen suojelun Suomen vastuulajit, linnut

Suomen vastuulajit ovat lajeja, joiden säilyttämisessä Suomella on merkittävä kansainvälinen vastuu. Vastuu merkitsee lähinnä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Lintujen I-lajeista Suomen kannan koko on 15–30%, II-lajeista Suomen osuus on 30–45% ja III-lajeista osuus on yli 45% Euroopan kannasta. Vastuulajeja alueella havaittiin yksitoista (**liite 1**):

Helmipöly (I-laji)

 PL 96 96101 ROVANIEMI FINLAND	8	Northland Mines Oy Kolarin-Pajalan pölyselvitys 2011
---	---	---

6.2 Suojelullisesti arvokkaat lajit Ruotsissa

6.2.1 Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Silmälläpidettävien luokkaan kuuluvia lajeja selvitysalueelta löydettiin yksi:

helmipöllö

6.2.2 EU:n lintudirektiivin liitteen I lajit

EU:n lintudirektiivissä liitteessä I on lueteltu ne lajit, jotka ovat yhteisön alueella erityisen suojelun kohteena. Näitä lajeja alueella havaittiin kolme kappaletta (**liite 1**):

hiiripöllö

suopöllö

helmipöllö

7 YHTEENVETO

Vuoden 2011 selvityksissä löydettiin runsaasti pöllöreviirejä. Kolarin Hannukaisen ja Rautuvaaran alueella todettiin yhteensä 17 reviiriä, joista helmipöllöillä 15 ja suopöllöillä 2. Pajalan Sahavaaran-Tapulien selvitysalueelta löytyi yhteensä 8 reviiriä, joista helmipöllöillä 7 ja yksi hiiripöllö. Voidaan olettaa selvitysalueen pöllötiheyden olleen huipussaan ainakin helmipöllön osalta. Myyräkanta tuskin voisi olla selvitysalueella enää tiheämpi kuin keväällä 2011. Toisaalta myyrähuippu oli samanaikaisesti niin laajalla alueella (suuremmalla alalla kuin Suomen Lapin lääni), että se epäilemättä johti pöllöjen hajaantumiseen. Mahdollisesti suurempia pöllötiheyksiä voisi syntyä silloin, kun vahvan myyräkannan esiintymä olisi suppeammalla alueella. Aikaisemmissa vuosien 2007 ja 2008 selvityksissä havaittiin Kolarin kohdealueelta yhteensä 11 pöllöreviiriä ja Pajalan alueelta 7 pöllöreviiriä. Lajisto oli samanlainen helmipöllön ollessa tuolloinkin runsain. Hiiripöllöjä tavattiin runsaammin kuin vuonna 2011.

Vuonna 2011 selvitysalueilla myyräkannat olivat niin runsaita, että se mahdollisti pöllöjen vahvan esiintymisen. Myös vuosina 2007–08 alueilla esiintyi huomattavan runsaasti pöllöjä. Näiden vuosien perusteella voidaan todeta, että selvitysalueet ovat pöllöjen suosimia elinympäristöjä kyseisillä seuduilla. Lajien tiheys on vähintään samaa luokkaa kuin on yleensä Lapin suo-metsäerämaa-alueilla. Asutuksen monipuolistamat elinympäristöt, niityt ja peltoalueet ja toisaalta jokivarsien rehevyys, voisivat yleisesti parantaa pöllöjen pesimämahdollisuuksia selvitysalueella. Etenkin helmipöllö hyötyy jokivarsille ja asutuksen läheisyyteen laitetuista pöntöistä, sillä palokärki on seudulla vähälukuinen laji, jonka vanhoja pesäkoloja helmipöllö luonnossa käyttää.

Helmi-, hiiri-, ja suopöllö eli kaikki selvityksissä havaitut lajit ovat EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Helmipöllö on luokiteltu sekä Suomen että Ruotsin kansallisissa uhanalaisluokituksissa silmälläpidettäväksi lajiksi. Lisäksi helmipöllö on luokiteltu Suomen vastuulajiksi, eli lajiksi, jonka säilyttämisessä Suomella on merkittävä kansainvälinen vastuu.

Kuva 2. Hiiripöllö (kuva: Heikki Tuohimaa).

 PL 96 96101 ROVANIEMI FINLAND	10	Northland Mines Oy Kolarin-Pajalan pöllöselvitys 2011
---	----	--

8 LÄHTEET

Birdlife Suomi ry. Tiira-lintutietopalvelu. Lapin lintutieteellisen yhdistyksen mielenkiintoiset havainnot -havaintosivu (viitattu 29.4.2011 klo 12:36:05). Saatavissa: http://www.tiira.fi/mielenkiintoiset2_LLY.html

Birdlife suomi ry. Rariteettikomitean hyväksymät havainnot. (viitattu 4.1.2011). Saatavissa: <http://www.birdlife.fi/havainnot/rk/rk-kokodata.shtml>

Corell, M. ym. 2011. Nya Svenska fågellistan, The Complete Checklist of Swedish Birds. Club 300, 2011. (viitattu 4.11.2011). Saatavissa: <http://c3.anthus.nu/>

Metsäntutkimuslaitos. Myyrätiedotteet. Metlan tiedotearkistosta (viitattu 14.11.2011 13:10). Saatavissa:

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2011/2011-10-27-myyrat.htm>

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2011/2011-06-09-myyratiedote.htm>

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2010/2010-11-03-myyratiedote.htm>

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2010/2010-06-03-myyratiedote.htm>

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2009/2009-11-05-myyratiedote.htm>

<http://www.metla.fi/tiedotteet/2009/2009-06-17-myyrakanta.htm>

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. 2010. Suomen lajien uhanalaisuus 2010. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

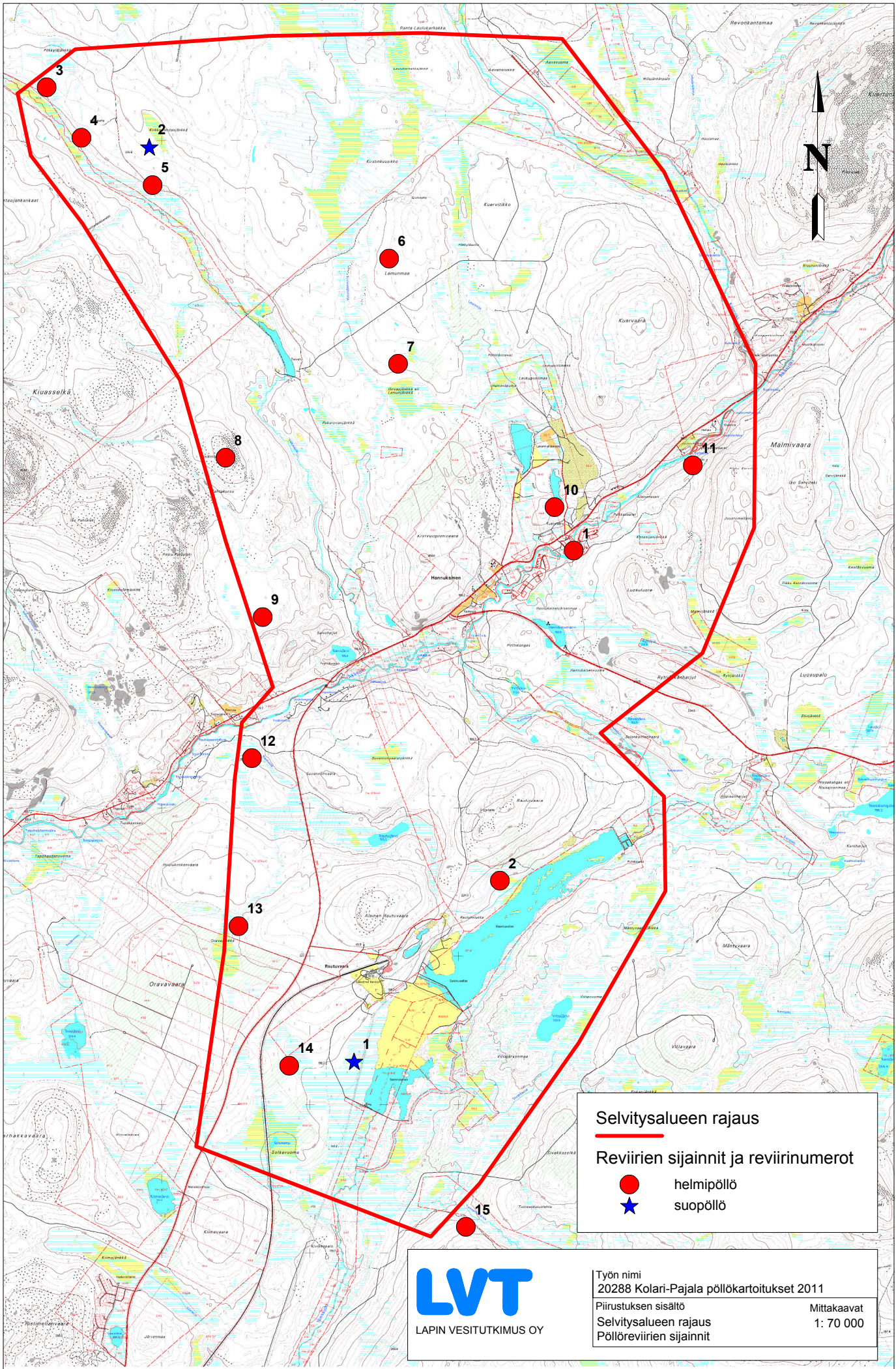
Saurola, P.(toim.) ym.1995: Suomen pöllöt. - Kirjayhtymä Oy. Porvoo.

Sveriges lantbruksuniversitet. ArtDatabanken – Ruotsin lajitietokeskus [www-sivusto] (viitattu 10.11.2011). Saatavissa: <http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/>

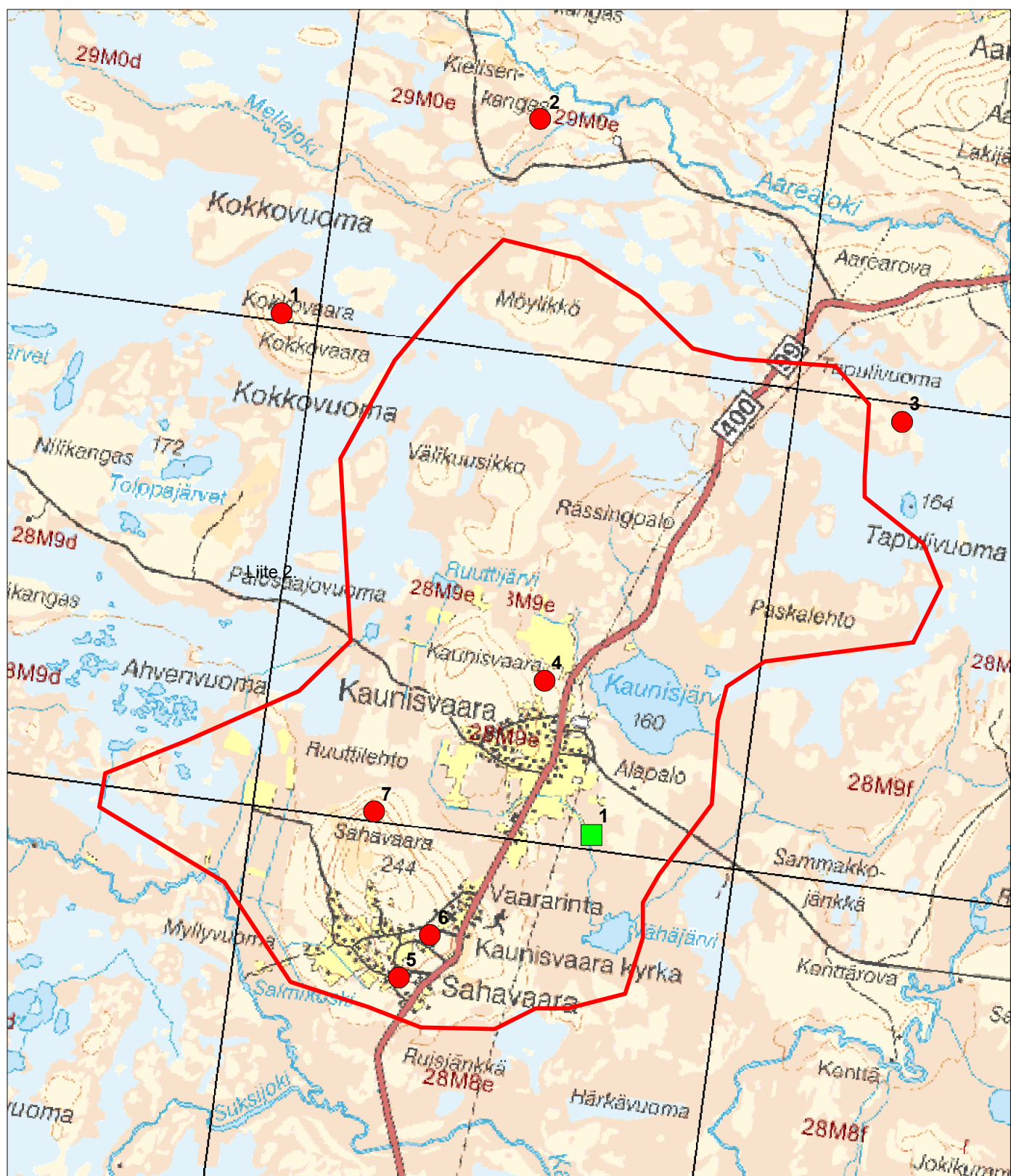
Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehtikoinen, Aleksi 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <<http://atlas3.lintuatlas.fi>> (viitattu 4.11.2011) ISBN 978-952-10-6918-5.

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otavan kirjapaino, Keuruu.

Liite 1. Hannukaisen alueen selvitysalueen raja ja havaitut pöllöreviirit

Liite 2. Sahavaara-Kaunisvaara-Tapuli selvitysalueen rajausta ja havaitut pöllöreviirit

Selvitysalueen rajausta

Reviirien sijainnit ja reviirinumerot

harpies

harpies

LVT

LAPIN VESITUTKIMUS OY

Työn nimi

20288 Kolari-Pajala pöllökartoitukset 2011

Piirustuksen sisältö

Selvitysalueen rajausta

Pöllöreviirien sijainnit

MUONIO 200 AAVAHELUKAN POHJOISPÄÄ

Rauh.lk: 3

Ajoitus: historiallinen

Laji: tunnistamaton: maarakenne

Kartta: 2714 11

x: 7502 63 y: 2498 26 z: 226 ±2 m

p: 7505 81 i: 3370 73

Tutkijat: Jussila T 2007 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kuerjoen varressa, sen itärannalla, Kuerjoen suusta n. 6,2 km pohjois-luoteeseen, lentokentän pohjoispuolella.

Huomiot: Paikalla on kaksi historiallisen ajan (ilm. 1900-luvun) hiekkatörmään tehtyä "bunkkerimaista" puurakennetta. 1) koko 4x7m sekä vallit. Syvyys noin 1,5 m. Oviaukko hirsistä vielä jäljellä, avautuu länteen. Katto romahtanut, oviaukon kohdalla huovanriekaleita. Kohteesta 16 m pohjoiseen on pystypaaluilla tuettu länteen avautuva osittain sortunut kuoppa, kooltaan 5 x 3 m. Syvyys noin 1 m. Paikan tarkastivat Schulz & Rostedt.

